

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי החברה
בה"ס למדיניות ציבורית וממשל ע"ש פדרמן
תוכנית מצטיינים – מחזור ו'

מנצחים את התבחינים? על פי אילו קריטריונים תומכים משרדי ממשלה במלכ"רים?

"המחלק צדקה צריך ליזהר שלא ירבה לקרוביו יותר משאר בני אדם"
(שולחן ערוך, יורה דעה - הלכות צדקה, סימן רנ"ז, סעיף י')

עבודת גמר לתואר מוסמך במדיניות ציבורית
בהנחיית דר' גלית כהן-בלנקשטיין ודר' ניסן לימור

מוגשת על ידי:

אברהם אסבן

06602645-1

טבת התשע"א (דצמבר 2010)

תקציר

ממשלות במאה ה-21 אינן מסוגלות לספק את כלל הצרכים החברתיים של אזרחיהן (בהנחה שזו שאיפתן מלכתחילה). למגזר השלישי תפקיד חשוב בהשלמת השירותים השונים, בחיזוק השיח הציבורי וביצירת היזון חוזר של קביעת סדרי עדיפויות ותעדוף צרכים ציבוריים. עד לפני כעשרים שנה, הוענקה בישראל במשך שנים רבות תמיכה ציבורית לגופים ללא מטרות רווח, על-פי כללים בלתי ידועים לציבור, ולעתים אף ללא כללים. נושא זה היה פרוץ ואפשר הקצאה לא שוויונית של משאבים ציבוריים. מטרת המחקר הנוכחי היא להאיר נושא חשוב זה, המדגים את יחסי הגומלין הקיימים בין ממשלת ישראל וארגוני המגזר השלישי.

המחקר כלל בדיקה של 190 תיקונים מתוך 67 מבחני תמיכות שונים (אשר פורסמו משנת 1992 ועד 2010 ושייכים לאחד ממשרדי הממשלה 'החברתיים': חינוך, רווחה, קליטה ובריאות). במחקר נוצרה סינרגיה בין ידע תיאורטי קיים לנתונים המופיעים במקורות ובפרסומים ממשלתיים שונים.

המחקר מצא כי אכן קיימים הקשרים פוליטיים בתיקוני המבחנים, בייחוד כאשר מדובר במפלגות סקטוריאליות (ש"ס, מרצ או מפד"ל) ו/או שרים בעלי אג'נדה חברתית ברורה (יולי תמיר ויצחק הרצוג). כמו כן נמצאה אנומליה בין ההצהרות על השימוש בכלי לבין התקצוב בפועל: כספי התמיכות הממשלתיות מהווים כיום אחוז זניח לעומת היקף פעילות המגזר השלישי בישראל.

תרומתו העיקרית של המחקר היא העלאת נושא יחסית חדש לזירה המחקרית וניתוח הנושא כמקרה בוחן ליחסי הממשלה עם ארגוני המגזר השלישי. תחום קבלת החלטות וקביעת המדיניות הציבורית בתחום תמיכות בארגוני המגזר השלישי הייתה במשך שנים כמעט סמויה מהציבור. הגברת השקיפות כלפי הציבור והתפתחות האמצעים הטכנולוגיים הם מנגנונים חיוניים לשימור הדמוקרטיה הישראלית. מחקר זה מבקש להפנות את תשומת הלב לנושאים אלה, בתקווה כי אכן יגרמו לשיפור הליכי קבלת החלטות, שמירה על ערכי השוויון, וחלוקה נאמנה של משאבי המדינה לפעילויות לתועלת הציבור בכלל ואוכלוסיות חלשות, בפרט.